

Oploo c. a.

Den 9^{en} Augustus 1897 bezocht ik de gemeente Oploo (ik reed van Helmond over Babel, Gemeent en Oploo naar Boermeer); Oploo is van Gemeent gescheiden door een uitgeschepte peell; de weg is ± 2.45 lang. —

Bij de scheiding der wegen Oploo en St. Anthonis vond ik den burgemeester met zijn wethouders, benevens een eere-wacht van ± 25 paarden. Ik nam den burgemeester in mijn rijtuig. We reden toen over Oploo naar St. Anthonis, al, waar het gemeentehuis staat. —

Op het ruime veld, dat de kerk en het gemeentehuis scheidt, en dat voor de helft aan de gemeente en voor de helft aan de kerk toebehoort, stond een zanggezelschap om een liedje ten beste te geven; later kwamen de zangers boven op de raadszaal en zongen toen nog een stukje.

Het raadhuis was van buiten groen gemaakt en ook de raadszaal was versierd. — Ik praatte daar wat met den burgemeester en diens wethouders Stientjes en Cornelissen; heel veel bijzonders vernam ik niet van hen. —

Op de audiëntie verschenen de Pastoor met zijn twee kapelaars; de heeren wonen allen apart; — verder niemand.

Na de audiëntie reed ik naar Boermeer, vergezeld door den burgemeester en diens twee wethouders; de eerewacht deed mij uitgeleide tot de grens van Boermeer. Bij het station te Boermeer stond een harmonie uit Boermeer, om mij te verwelkomen; nog al gek, waar ik morgen (den 10^{en} Augustus) die gemeente officieel bezoek.

De administratie van den gemeente-ontwanger laat nog al wat te wenschen over: in het kasboek en in het grootboek waren de dagteekeningen van de ontvangsten en uitgaven alleen gedaan met vermelding van de maanden, niet van de dagen waarop zij geschied waren. — Bij de uitgaven was het nummer niet vermeld, dat het mandaat heeft in het register van bevelschriften; enz. — Wie verder het rapport van Klaserds. —

Oploo e. a.

Ook het werk der secretarie liet veel te wenschen over; in de registers van den burgerlijken stand waren de open midelen niet aangestreeft. — Er ontbrak een register van localiteiten, waarin vergunning is tot verkoop van sterke drank; er was geen register van aanvragen en van beslissingen krachtens de hinderwet; er was geen register van aanteekeningen volgens art. 14 der veiligheidswet; inkuwarteeringslijsten waren niet aanwezig; er ontbrak een register van hen, die aangiften doen, dat zij Nederlanders wenschen te blijven; — geen register van notariatenhouders; zelfs geen register van notulen van de vergaderingen van burgemeester en wethouders. —

Den 2 Mei 1902 kwam ik weer in de gemeente. Ik reed van Cuyt over Klaps, St. Hubert en Wannooy naar St. Anthonis; van daar naar Bosmeer, alwaar ik ontbeet in het nieuw gebouwde hotel van Esfer; vervolgens over Beuzen naar Oeffelt, naar Klaps, en daarna weer terug naar Cuyt ~~terug~~.

Ombent het in orde brengen van de Raam wordt mij door B. en W. medegedeeld, dat in het convenant tusschen de verschillende gemeentebesturen ombent de kostenbijdragen is beslist, dat Oploo 5% zal betalen. — Het ontwerpen van den plan is opgedragen aan een architect van den provincialen Waterstaat; men weet niet precies, hoe verre hij er mede is.

De gemeente heeft nu nog ruim 2000 fl. A. in eigendom. Vele braekgronden kunnen tegenwoordig bijna niet meer verkocht worden; terwijl vroeger op het Braek 200 heiden gemeid werden, zijn er nu niet meer dan 20. — De braekgronden zijn over het algemeen slecht; het vee wordt op het braek wel bedreven, maar niet beter. De boeren hebben nog al braekgronden van de gemeente ophoelt, en die gronden in goeden staat gebracht; die boeren weiden hun vee dus niet meer op het gemeentebraek. — In 1875 heeft de gemeente voor het eerste braekgronden verkocht: $\pm$ 40 fl. A. , van den kant van Bosmeer; de boeren kochten die gronden duur; ze betaalden tot fl. 1000.— per fl. A. ; het ging hun echter goed; ze zijn nu allen welgesteld; door het verlies van die braekgronden konden zij van hun drieënd land bouwland maken; en van den braekgrond

Oploo e. a.

weiland. Die hoeren zijn allen rijtje gevonden.

De braek van de gronden van de gemeente liggen somwiel braekgronden deels onder Beuzen, bleek onder Suthbeek. Alle overige gronden liggen in de gemeente: o. a. 100 fl. A. stuifzandberden. — Sinds 2 jaren is Oploo begonnen bosfelen aan te leggen langs den weg naar Bosmeer; de gronden worden op de bomen geleyt van 5 fl. ; slaten of $\frac{1}{4}$ fl. breed; voor de leuering wordt fl. 60 per are betaald; want en klaar kost de leuering $\pm$ fl. 100. per fl. A. — Men plant eenjarige dennen van Vredendens uit Bavelo.

De boeren gebruiken veel kunstmest; vooral slakkenmest; men heeft hier gewoontlijk een uitmuntend gewas; op het oogblik staat de rogge hier beter dan langs de Vlaas. —

De verlostunelige ^{W. van Bosmeer} een veldmeester, zoon van den vroegeren doctoe der gemeente, woont in Oploo; de geneestunelige preachtig veldt waargenomen door Wre Sterck uit Bosmeer. De St. Anthonis staat een ^{van de zusters van schijndel} kiefolering; daover ofjan ook de meijer uit bedoacher der school. — De meijer te Oploo gaant ter school op de openbare school te Oploo.

Als een ~~stuk~~ stuk we uit nood geslacht wordt, dan wordt het geheerd door den veldt uit Bosmeer. Treukt hij het veldt af, als ongeschikt voor de consumptie, dan komen de kosten van heiding ten laste van de gemeente; is het veldt geschikt om te gebruiken, dan betaalt de eigenaar van het veldt de heidingkosten.

De verkoop van gronden heeft gunstig gewerkt op den toestand van de hebbeftige klasse. De ardeiters hebben zich een stukje land ophoelt, en zijn kleine keubers geworden. zij werken op hun eigen boerderijtje; het gaat hun goed. Dit kwam vooral in de laatste paar jaren uit, nu de gemeente begonnen is bosfelen aan te leggen; men maekt daarvoor vreesdot werkhalk (niet sambelaken hoez.) nemen, omdat men geen menschen uit de gemeente kon krijgen.

Sinds 1870 heeft men een telefoon; dat kost aan de gemeente niet dan fl. 75. voor den telefonist, + een kamertje. De batenrijer bestaat sinds 1877; wordt gehouden in de oude school, welclijks kost 3000 à 4000 pond baten, gelijk staande met ^{de baten} de productie van de gheule gemeente, aan de meijer

Oploo e.a.

Te Oploo bestaat sinds 8 jaar een boterfabriek; vooral de kleine boentjes (met 2 à 3 koeien) zijn daarbij aangesloten; de grote boeren meestal niet.

De boter van de mijn wordt vooral afgeleverd door margarine-fabriekanten (Duiswien te Zlemond, van der Slagen te St. Oedenrode, van hieshout en van Hout te Mill).

Men heeft zeer op een harden weg van Oploo over Overloon naar Weeray en vreeg mij raad, hoe dan hulp der Provincie te komen. — Ik gaf de Heeren in overweging om aan de Staten datgene te verzoeken, wat ze gevraagd hebben, het request behoudelijk te motiveren, en dan af te wachten; welk besluit de Provinciale Staten nemen.

Den 14 Maart 1905 kwam ik weer in de gemeente. Van uit Cuyt reed ik er over Beers heen. Denselven dag bezocht ik Mill en Wanroy. Der spoer keerde ik van uit Housmeer naar Cuyt terug. —

Ik verheer audientie aan Willem Wardoel, een herbergier, die raad kwam vragen in een vergoeringszaak ten aanz. der oud-burgemeester Arts. Deze laatste, die nog dagelijks, zowel des voormiddags als des namiddags, op het raadhuis komt, hield ik binnen, bij de volgende besprekingen met M. en W. —

Een jong kereltje, van den Bosch, ~~te~~ volontair ter secretaris, uit Housen afkomstig, kwam ook nog zijn afschrijving maken.

St. Anthonis is het voornaamste kerkdorp van de parochie; daar staat het raadhuis, daar wonen 1000 menschen; in Oploo wonen er 500; in hedeacker 250. —

De raadsleden waren oped over de gemeente verdeeld; 4 woonen te St. Anthonis, 2 te Oploo en 1 te hedeacker.

Ik heb M. en W. sterk geaden, om een uitvoerigen beschrijvenden staat aan te leggen van de gemeente eigendommen, waarin alle details omtrent ontginning en exploitatie met juistheid en accuratez vermeld worden. Zoodanige staat moet op den duur, bij zoo uitgebreid grondbesit, van goede waarde geacht worden.

Men had een zeer uitgewerkt plan omtrent de toekomstige exploitatie van 67 hl. A. braekgrond, en verlangde

Oploo e.a.

zeer naar het betrekkelijk rapport van de Heide LL^{ij} door H. S. gerraejed.

Daarin door den oud-burgemeester geseund, heb ik sterk aangedrongen op het onderhouden van de waterleidingen door de gemeente; ik wees op Zlevoirt, op Mill, waar zulke gebeurtenissen, en waar dat aan de gemeente jaarlijks niet meer dan f 75. — en f 100. — kost. —

Ik heb verhooring onderwijst welk zeer in den smaak: te St. Anthonis volgen 20, te Oploo 16 leerlingen der cursus. —

Den 16 April 1909 kwam ik weer in Oploo. Ik den trein naar Mill en verder van daar per rijtuig. Ik bezocht daarna nog Wanroy, waarna ik te Mill weer den trein naar den Bosch nam.

Ter audientie verscheen de Oud-Burgemeester Arts; hij bleef met M. en W. een tijd lang bij mij pratten; hij is nu 67 jr en nog steeds een flinke man! — Daarna verscheen nog een landbouwer, G. Thoanen, die zich beklagde over water berwaar, ten gevolge der ontginningen; en de mijne besprekenkomst insriep, ten einde grond van de gemeente te kunnen kopen; hem medegedeeld, dat l'edep. Staten berwaar hadden tegen verkoop van gemeente gronden.

Ik schijnt, dat er partij elaps in de gemeente begint te komen. Bij raadsverkiezingen wordt drukk geshemd; verhouder Wientjes als raadslid herkezen, viel bij de laatste periodieke verkiezing als verhouder; hij kreeg nu 2 stemmen.

De Heide Maatschappij is druk van de gemeente aan het werk; van het complex van 67 hl. A. braekgronden werden tot nu toe 40 hl. A. ontgonnen; binnen twee jaren heeft men de volle 67 hl. A. gereed te hebben. Van die ontginning werd tot nu toe ruim 100 elfdierend opelden uitgegeven. De eerst ontgonnen gronden (het eerste jaar rogg en haver, het tweede jaar een snee hooi, de toemaak verpachten om te weiden, het derde jaar verpachten om te weiden) ^{reeds} 19 hl. A. werden ingeschouard; twee scharen per hl. A.; f 20 per schaer. — De grontherverking kost ± f 200 per hl. A., f 20 kunstmest, f 7. — 2000 gram; volgende jaren f 20 kunstmest. — De financiële resultaten

Oploo e. a.

zijn zeer gunstig. — Men zal later zeker nog meer complexen braekgrond opstarten.

Bovendien werden op de dammen en langs de kanten 700 Canada's geplant, die zeer mooi groeien. —

Op den duur, wanneer men zich financieel wat ruimer kan bewegen, wil men langs den weg naar Boremer heide pleegen en met mast bezetten. —

Men verlangt zeer naar een harden weg Oploo - Verway; die zou midden door de gemeentelijke exploitatie loopen. —

Er is nog geen staat ontrent de exploitatie der gemeentelijke bezittingen aangelegd; burgemeester beloofde mij, daarvoor ten spoedigste te zullen zorgen. —

Alle waterleidingen werden onder toezicht der Heide l. l. in orde gebracht; ze zijn thans practisch in orde. —

De Sterk uit Boremer is belast met den geneeskundigen dienst; een vroedvrouw uit Boremer helpt de kraamvrouwen; de oude vroedmeester, W. van Boremer, de zoon van een vroegeren dokter, is overleden. —

Zeynen, waarts de Sambek, keurt uit nood gedacht vee. —

By typhus epidemie in 1908 stierven vele menschen uit Oploo en vooral uit Sambek; de epidemie breidde zich zoo schrikbarend uit, door dat melk uit een besmettenis naar roomboterfabriek ging, en van daar als ondermelk in tal van gezinden terecht kwam.

Er zijn geen armen in Oploo; de toestand der behoeftige klasse is er zeer gunstig.

De roomboterfabriek zendt thans boter, ± 2500 k. l. per week, voorzien van rijkes centrale merk, naar de mijn te Haasbrocht. — Op de mijn te Oploo wordt udelijks ± 600 k. l. aangevoerd; boter, die nog op de boerderij gemaakt is.

Den 15thorant 1913 kwam ik weer in Oploo; van uit Helmond reed ik er per auto heen; ik ging laen nog naar Verway, en nam later de l. l. den heide naar den Bos l. —

Oud-burgemeester A. is overleden; ik heb den indruk

Oploo e. a.

dat de keuze van den jongen A. een gelukkige keuze geweest is. — Voor 10 jr. heraan, is hij met kracht bevoegd, den te ontginnen, zoodat gemeente thans financieel in jaeden daen begint te komen. — 125 fl. A. braekgronden zijn tot nu toe ontginnen; sterke geraden, zich met Staats beschikker in verbinding te stellen, om, met Staats hulp, te komen tot een rationeel bebouwing van de daarvoor geschikte heide. — B. en W. schijnen te menen, dat de heide zich niet goed voor bebouwing leent; geraden, om daarvan een proef te nemen. —

Men wil nog meer 100 fl. A. braekgrond in cultuur brengen; de beste 40 fl. A. wil men verkoopen in kleine parcelen, om aan de plaatselijke behoefte te voldoen; men reikt daarvoor ± 12 oer te maken; de rest, uit openende velden enz., wil men oploopen bereinigen tegen ± 10 of ± 12 de fl. A. verkopen, bijv. voor 50 jaren; particulieren kunnen dat niet doen, daarvoor ligt het terrein te veel met hulten en gaten; een grade l. l., die met een stoomploeg kan werken, kan er misschien iets van terecht brengen. —

Men klaagt zeer, dat de Heide l. l. zooduure is; voor een oppachter van 33 fl. A. braekgrond, Jan Brands uit Weinen, boemde Heide l. l. een buer, drij van ± 7000 ; Brands gaat dienteropmaat waarschijnlijk over den kop; behalve dat die boerderij ± 5000 te duur is, is zij zeer onduellmatig ingericht, zoo dat er absoluut geen heroying is, zoodat er nog afzonderlijke zandheroyen en hoaischeuren dubbel gebouwd worden. —

Bienstecker, die van Oploo 35 fl. A. boemde, boemde voor ± 4000 een praktische zeer voldoende boerderij. Valgen burgemeester was Heide l. l. voor 10 jaren heel goed; maar er is geen toezicht, en daardoor is thans alles veel te duur. —

De waterleidingen werden door Heide l. l. goed in orde gehouden.

De weg Oploo, Verlaan, Verway werd 10 April 1913 aangelegd.

Oploo c.a.

Den 13^{den} Augustus 1918 berocht ik per auto van uit Ceijl de gemeenten Bosmeer en Oploo (St. Anthonis) Wierogemeester Arts is oud geworden en grijs; hij houdt zijne gemeente goed in orde.

Het distributie bedrijf loopt goed; de administratie daarvan kost f 900; in 1917 kostte de distributie aan de gemeente f 4040. —

De verordening tot bescherming der waterleidingen tegen het in trappen door het veer werkt erg goed. —

Er is eene partiele beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen. Men kon mij niet zeggen, hoeveel kapitaal door de gemeente daarvan werd gestoken, en hoeveel rente werd gemaakt.

De beide boerderijen, welke verhuurd worden voor te samen f 1386. — zijn gezamenlijk 70 hl. A. groot; de ontginning van die 70 hl. A. kostte ± 25 mille; aan de gemeente die gronden als boerderij verhuurde, had zij voor ± 15 mille aan veldruelken bereig; die f 1386 betekenen dus de rente van ± f 10.000. —

Op langere termijn verpachtte gemeente 23 + 31.5 + 1.6 + 3 hl. A. voor f 206. + f 262 + f 13 + f 60. — Wanneer die gronden over eenige jaren ten gevolge van het in cultuur brengen verbeterd zijn, ^{wordt} de pacht som men vrij sterk naar boven.

Oploo heeft nog een complex van ± 100 hl. A. en een van ± 60 hl. A. welke beide uitnemend geschikt zijn voor ontginning.

Ten gevolge van de tijds omstandigheden hebben de boeren heel wat veer moeten afschaffen; er zullen 15% minder koeien en 20% minder klein veer zijn dan voor een pr jaar.

Opgezeld wordt er landbouw- en tuinbouw-ouders wijs gegeven. Voor beken onderwijs gaat men naar Bosmeer.

Geen burgerlijk armbestuur in Oploo; gemeente steunt het parochiaal armbestuur te St. Anthonis; die te Oploo en Zeehoek kunnen zich bedienen.

Oploo c.a.

Veldwachter heeft slechts f 400 traktement; sterk gepleit voor verbetering van salaris met minstens f 200. D. en W. hebben mij beloofd, in dien geest aan den Raad een voorstel te doen.

Er sterk op aangedrongen, dat men zich in relatie zal stellen met Staatsboschbeheer; ik denk wel, dat men het doen zal.

Den 19 Mei 1922 berocht ik van uit Helmond Turle Visstel en Oploo.

In verband met de ontginningen neemt het ziektental geleidelijk toe.

Van woningbouw deed gemeente niets; met Nijles premie werden 7 woningen gebouwd; bovendien werden 5 nieuwe boerderijen gebouwd, en 2 oude afgebroken en weer nieuw opgebouwd.

Tieke raadsleden werden uitgeworpen, en vervangen door den secretaris van den Boerenbond, en door een vertegenwoordiger van de Vlaamse; deswege geen raanchon of partijchap.

Gemeente bezit 1753 hl. A. grond; daarvan ligt nog waest 1582 hl. A.; geschikt tot ontginning tot bouw of weiland 220 hl. A. — Men heeft geen boschbesit; welk daarvoor ook niets; de groote ontginners, o. a. Kaelvink hebben bosch geplant, maar de mast wil niet groeien wanneer die 3 hl hoog is. Daarom wil men ook niet naar Staatsboschbeheer. — Men is sinds verleden jaar begonnen, gronden voor cultuur geschikt te maken door die te plagen enz en die dan op langere termijn te verhuuren; dat gaf uitstekende resultaten; vandaar, dat men dit jaar weer 20 hl. A. op die manier behandelde.

Tot nu toe stak men ongeveer f 20.000 in de ontginningen; daarvan maakt men in 1922 ruim 10% rente. —

Gemeente onderhoudt de waterleidingen. Het onderhoud van de Vlaafsche Raam kost aan Oploo f 150. per jaar. Voor onderhoud van de Vlaafsche Raam was ook een convenant tusschen de bevolk.

Oploo e.a.

ken opmerkten gesloten; door de bevestiging van
beffelt bleef de zaak steken.

Wilde weg Oploo-Milheze-Deurne komt dit jaar
binnen kort gereed.

De heer Adriaan Maclink kwam ter audientie en
pleitte sterk voor een harden weg van af zijne
bezittingen via Radio weg-Sambek naar de
laas. Hij ligt om hoop met den burgemeester
van Sambek, die verkelt, dat hij f40.000 voor dien
weg zou hebben toegesegd, terwijl dat bedrag in
wereldheid f25.000 is. Hij wil f40.000 geven,
wanneer Provincie nog een ander stuk weg wil
verharden en in onderhoud overnemen.

In gemeente wordt geregeld landbouw- en tuinbouw
onderwijs gegeven; voor hetken onderwijs moet men
naar Besmeer.

Van electriciteit wil men voorloepig niets weten; die
is nog te duur. —

Op den terugweg naar Oploo-Deurne bleef mijn
auto staan op $\frac{5}{4}$ uur voor Oploo. — De heer G. J.
Sambrechtsen (gehuwd met v. Vlisfingen) van de ont-
ginning Cleefswit had de beleefdheid, mij met zijn
auto naar Deurne te brengen.

Oploo e.a.